

УДК 341.123

doi: [10.15330/apred.1.18.140-147](https://doi.org/10.15330/apred.1.18.140-147)

Квасній Л.Г.¹, Паславська В.В.², Басараб О. В.³

РОЛЬ МИРОТВОРЦІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МІЖНАРОДНОЇ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ

¹ Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра економіки та менеджменту,
вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська область,
82100, Україна,
тел.: +380967423721,
e-mail: lg_k@ukr.net,
ORCID ID: 0000-0001-5248-544X

² Національний університет «Львівська політехніка»,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра економіки і маркетингу,
вул. Січових Стрільців, 4, м. Дрогобич, Львівська область,
82100, Україна,
тел.: +38067 773 49 85,
e-mail: viktoriiapasl@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0002-1083-1006

³ Національний університет «Львівська політехніка»,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра економіки і маркетингу,
вул. Січових Стрільців, 4, м. Дрогобич, Львівська область,
82100, Україна,
тел.: +38096 692 28 68,
e-mail: basolga87@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0003-1984-7394

Анотація. В статті обґрунтовано, що завдання збереження миру, запобігання збройним конфліктам, не допущення знищення людей під час військових та етнічних протистоянь потребує об'єднання усіх зусиль Світового співтовариства. Розглянуто питання ролі миротворчої діяльності ООН, участі в ній окремих держав, у тому числі й України. Доведено, що війна в Україні, зумовлена військовою агресією РФ, показала, що світ не став стабільним, оскільки конфлікти спалахують в багатьох країнах, як і в минулі роки. Теперішня війна в Україні, спричинена РФ показала недостатність та малу ефективність підтримки ООН у питанні припинення війни та забезпечені міжнародної безпеки. Встановлено, що історично головна роль НАТО — забезпечення свободи і безпеки країн-членів з використанням політичних і військових засобів. НАТО дотримується цінностей демократії, індивідуальної свободи, верховенства права та мирного розв'язання суперечок. Світовий досвід показує, що нейтралітет сьогодні економічно, політично і безпеково не вигідний. Обґрунтовано, що нові непередбачувані загрози та виклики безпеці ставлять перед кожною цивілізованою країною проблему вибору: військовий нейтралітет чи участь у системі колективної безпеки. Проти спільної загрози потрібні спільні дії. Характер загрози змінився, необхідні для боротьби з нею засоби – теж, однак принцип залишився тим же самим – колективна оборона країн, об'єднаних спільними цінностями. Акцентовано увагу на тому, що сьогодні українці засвоюють урок: мирні угоди, підписані урядами, які беруть участь або заохочують до масових порушень прав людини, не мають цінності і не можуть бути реалізовані практично. Доведено, що у такій ситуації не доцільно підтримувати мир за взаємною згодою, його потрібно вирішувати спільними діями. У

процесі дослідження автори використовували методи історичного підходу, порівняння, теоретичного узагальнення опису, конкретизації, формалізації, формування пропозицій, надання висновків та узагальнень.

Ключові слова: забезпечення миру; міжнародна безпека; Збройні сили; ООН; миротворці; збройна агресія.

Kvasniy L.G.¹, Paslavska V.V.², Basarab O. V.³

THE ROLE OF PEACEKEEPERS IN ENSURING INTERNATIONAL COLLECTIVE SECURITY

¹Drohobych State Pedagogical University
named after Ivan Franko,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Economics and Management,
Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100, Ukraine,
tel.: +380967423721,
e-mail: lg_k@ukr.net,
ORCID ID: 0000-0001-5248-544X

² Lviv Polytechnic National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Economics and Marketing,
Sichovykh striltsiv str., 4, Drohobych, Lviv region,
82100, Ukraine,
tel.: +38067 773 49 85,
e-mail: viktoriiapasl@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0002-1083-1006

³ Lviv Polytechnic National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Economics and Marketing,
Sichovykh striltsiv str., 4, Drohobych, Lviv region,
82100, Ukraine,
tel.: +38096 692 28 68,
e-mail: basolga87@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0003-1984-7394

Abstract. The article argues that the task of preserving peace, preventing armed conflict, and preventing the destruction of people during military and ethnic conflicts requires the combined efforts of the world community. The issue of the role of UN peacekeeping activities, participation of individual states in it, including Ukraine, is considered. It has been proven that the war in Ukraine, caused by Russia's military aggression, has shown that the world has not become stable, as conflicts are erupting in many countries, as in previous years. The current war in Ukraine, caused by Russia, has shown the inadequacy and ineffectiveness of UN support for ending the war and ensuring international security. It has been established that, historically, NATO's main role has been to ensure the freedom and security of its member countries through political and military means. NATO adheres to the values of democracy, individual freedom, the rule of law and the peaceful settlement of disputes. World experience shows that neutrality today is economically, politically and securely disadvantageous. It is substantiated that new unforeseen threats and security challenges pose a problem of choice for every civilized country: military neutrality or participation in the system of collective security. Joint action is needed against a common threat. The nature of the threat has changed, the means to combat it have changed - too, but the principle has remained the same - the collective defense of countries united by common values. Emphasis is placed on the fact that today

Ukrainians are learning a lesson: peace agreements signed by governments that participate in or encourage mass violations of human rights have no value and cannot be implemented in practice. It has been proved that in such a situation it is not expedient to maintain peace by mutual consent, it must be resolved by joint action. In the course of the research the authors used the methods of historical approach, comparison, theoretical generalization of description, concretization, formalization, formation of proposals, providing conclusions and generalizations.

Key words: ensuring peace; international security; Armed forces; UN; peacekeepers; armed aggression.

Вступ. Після конфлікту часто необхідно підтримувати взаємну довіру між колишніми ворогами та гарантувати безпеку звичайних людей, які намагаються відновити своє життя та спільноти. Актуальність дослідження полягає у тому, що миротворча діяльність в Україні відіграє одну з найважливіших ролей, оскільки виступає засобом зміцнення її національної безпеки та особливим внеском у створення загальноєвропейської безпеки. Сподіваємося, що посередництво та успішна імплементація мирної угоди перервуть давній цикл насильства в багатьох охоплених війною країнах. Гроші, витрачені на виконання мирних угод і розбудову миру, є найкращою інвестицією у запобігання конфліктам.

Уже багато років ми спостерігаємо, що діяльність України в ООН перебуває в колі уваги багатьох науковців, громадських і державних діячів. В українській історичній науці особливе місце належить питанню миротворчої діяльності України. А.Лега зазначає, що «Завдяки миротворчій діяльності Україна стверджує себе як повноправний суб'єкт міжнародних відносин, підвищує свій міжнародний авторитет та демонструє миролюбну політику». [6, С. 485]. Дослідженню ролі миротворців у забезпеченні міжнародної колективної безпеки присвячені наукові праці багатьох науковців, зокрема: К. Аннан [1], В. Бруза [2], А.Леги [6], І.Смільської [9], А. Кудряченка [7] та ін. Погоджуємося з думкою науковця, що «головну роль у попередженні або врегулюванні конфліктів відіграє Організація Об'єднаних Націй, головна мета якої при заснуванні вбачалася у врегулюванні суперечок і конфліктів між державами, в боротьбі проти агресії з боку держав». Усвідомлюючи необхідність змін у миротворчій діяльності, ООН переглядає свої підходи до механізмів та принципів проведення миротворчих заходів [1, с. 12].

Питання ролі миротворчої діяльності ООН, участі в ній окремих держав, у тому числі й України, потребують подальшого дослідження, що зумовлено зацікавленістю світового співтовариства в цілому та нашої держави, зокрема, в закінченні війни в Україні і формуванні ефективних механізмів підтримки миру і безпеки в усьому світі.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування ролі миротворців у забезпеченні міжнародної колективної безпеки в сучасному європейському просторі.

Предметом дослідження є теоретичні основи забезпечення міжнародної економічної безпеки та роль миротворців у цьому процесі.

Досягнення мети передбачає виконання наступних завдань: провести дослідження нових викликів і загроз системі міжнародної колективної безпеки; обґрунтувати необхідність змін у миротворчій діяльності; довести доцільність перебудови сучасної архітектури міжнародної економічної безпеки; запропонувати напрями її модернізації.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі й нормативні акти Верховної Ради, інформаційні матеріали, опубліковані в наукових періодичних виданнях; законодавчі й нормативні акти Європейського Союзу; електронні ресурси, представлені в мережі Інтернет; результати власних досліджень. Нами застосовано загальноприйняті в економічній науці методи: історичного підходу, порівняння, теоретичного узагальнення опису, конкретизації, формалізації, формування пропозицій, надання висновків та узагальнень.

Результати. «Миротворчу діяльність, Україна розпочала у 1992 році. Історія участі Збройних Сил України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки (МОПМБ) нараховує понад 45 тисяч військовослужбовців Збройних Сил України, які взяли участь більш ніж у 27 міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у різних регіонах планети (в країнах колишньої Югославії (Боснія і Герцеговина, Македонія, Сербія і Чорногорія, Хорватія), на Африканському континенті (Ангола, Сьєрра-Леоне, Судан, Ліберія та Кот-д'Івуар) в країнах Близького Середнього сходу (Ліван, Таджикистан, Кувейт, Ірак) та інших регіонах світу».[8] Завдання збереження миру, запобігання збройним конфліктам, не допущення знищення людей під час військових та етнічних протистоянь потребує об'єднання усіх зусиль Світового співтовариства. На жаль, війна в Україні, зумовлена військовою агресією РФ, показала, що світ не став стабільним, оскільки конфлікти спалахують в багатьох країнах, як і в минулі роки. Тому «Організація Об'єднаних Націй сьогодні постає чи не єдиним органом, який запроваджує миротворчі операції».[9] Виконання мирних угод, що припиняють війни, є унікальними проблемами для миротворців. На відміну від воєн між націями, створення миру в громадянських війнах вимагає подолання величезних перешкод безпеки. Спойлери, фракції, які вважають, що мирна угода завдає шкоди їхнім власним інтересам, владі чи ідеології, будуть використовувати насильство, щоб підірвати чи скасувати рішення. Без відповідних стратегій і ресурсів для вирішення проблем, які вони створюють, миротворча діяльність зазнає невдачі. Таке траплялося кілька разів у 1990-х роках, наприклад, у Руанді та Сьєрра-Леоне. Розгортаючи миротворчу операцію для виконання мирної угоди, розгорнуті сили повинні бути в змозі відбити атаки з боку тих, хто не впорається. Планування на випадок непередбачених обставин проти ворожої опозиції має бути невід'ємною частиною планування місії; місія, яка не має сили протистояти агресії, неминуче спричинить агресію. У деяких випадках опозиція мирної угоди ґрунтується не на тактичних міркуваннях, а на принципових. Сьогодні українці засвоюють урок: мирні угоди, підписані урядами, які беруть участь або заохочують до масових порушень прав людини, не мають цінності і не можуть бути реалізовані практично. У такій ситуації не доцільно підтримувати мир за взаємною згодою, його потрібно вирішувати спільними діями. Генеральний секретар повинен рекомендувати, а Рада Безпеки має схвалити заходи і дієві механізми та надати сили, достатні для стримування та відсічі ворожих угруповань.

Більшість миротворчих ситуацій також вимагають виконання поліцейських та інших правоохоронних функцій, а послідовним операціям з підтримання миру перешкоджає повільне розгортання поліцейських контингентів. Організація Об'єднаних Націй повинна мати невелику команду старших офіцерів поліції та керівників (50-100), які можуть проводити оперативні оцінки та розпочати формування поліцейських компонентів для миротворчих операцій. Генеральна асамблея затверджує створення цього закладу.

Розгортання миротворчих і миротворчих сил може бути необхідною умовою для припинення конфлікту, але цього недостатньо для довгострокового відновлення. Розбудова миру має багато вимірів і є довгостроковим процесом, який вимагає серйозної уваги; нездатність адекватно інвестувати в миротворення збільшує ймовірність того, що країна знову впаде в конфлікт.

Під час громадянської війни та післявоєнного перехідного періоду Організація Об'єднаних Націй та широка міжнародна спільнота, включаючи міжнародні фінансові установи, не вжили належних заходів для надання допомоги тим країнам, які намагалися побудувати мир. Як тільки миротворці залишають країну, ця країна зникає з радарів Ради Безпеки.

Хоча Економічна і Соціальна Рада Організації Об'єднаних Націй створила кілька спеціальних комітетів для вирішення конкретних питань, результати часто бувають неоднозначними, навіть якщо ті, хто виступає за створення цих комітетів, визнають, що вони не мобілізували необхідні ресурси, щоб допомогти впоратися з нестабільною ситуацією.

Основними законодавчими актами, які регламентують участь України у міжнародних миротворчих операціях, є: Закон України «Про участь України в міжнародних миротворчих операціях» (1999) [3]; Закон України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» [4]; Конституція України.[5] В документах зазначалось, що «Усвідомлюючи свою відповідальність у справі підтримання міжнародного миру і безпеки, враховуючи зобов'язання України як держави-члена Організації Об'єднаних Націй подавати допомогу ООН в діях, що провадяться відповідно до Статуту ООН, а також зобов'язання як держави-члена Організації з безпеки і співробітництва в Європі конструктивно співробітничати у використанні всього діапазону можливостей ОБСЄ для запобігання конфліктам та для їх розв'язання, Україна розглядає участь у міжнародних миротворчих операціях як важливу складову своєї зовнішньої політики».[3]. Пристосовуючись до нових умов післявоєнних періодів, намагаючись використовувати нові конструктивні підходи, ООН крок за кроком збагачувала форми, методи й зміст своєї миротворчої діяльності [2, с. 7]. Теперішня війна в Україні, спричинена РФ показала недостатність та малу ефективність підтримки ООН у питанні припинення війни та забезпечені міжнародної безпеки. Лідери ЄС під час саміту 24 березня 2022р. домовилися про створення Трастового фонду солідарності з Україною і надання підтримки у відбудові України. Зважаючи на руйнування та значні невинуваті втрати, завдані Україні внаслідок російської військової агресії, ЄС зобов'язаний надати підтримку українському уряду для його невідкладних потреб. Події у березні 2022р. показали, що Рада Безпеки ООН майже одностайно провалила голосування за російський проект резолюції щодо гуманітарної ситуації в Україні. Генеральна Асамблея ООН ухвалила резолюцію «Гуманітарні наслідки агресії проти України», в якій чітко вказано, що Росія виступає джерелом гуманітарної катастрофи в Україні.

Вважаємо, що тепер потрібен окремий міжурядовий орган, який займається питаннями миротворення, з мандатом моніторингу та приділення належної уваги країнам, які перебувають у зоні ризику, а також забезпечення скоординованих дій донорів, агенцій, програм та фінансових установ для мобілізації коштів для стійкого миру.

Так само на місцевому рівні багато різних частин системи Організації Об'єднаних Націй і ширшого міжнародного співтовариства задіяні в тій чи іншій формі миротворення, але вони працюють надто повільно і погано скоординовано. Потрібна ефективна координація. Національні органи влади повинні бути в центрі цієї координації та мати одностайну підтримку Організації Об'єднаних Націй та міжнародних представників.

Потужні механізми координації донорів, створені на місцях із залученням урядів, двосторонніх донорів, міжнародних фінансових установ та координаторів ООН (СПГС або координаторів-резидентів), які представляють фонди, програми та установи ООН, продемонстрували свою цінність у забезпеченні ефективного миротворення. Спеціального представника слід доручити та доручити працювати із зацікавленими сторонами для створення таких механізмів та надання їм ресурсів для ефективного виконання своїх координаційних функцій, включаючи забезпечення організації оцінок та діяльності Організації Об'єднаних Націй відповідно до пріоритетів урядів.

Враховуючи очікувану нестачу ресурсів у багатьох миротворчих операціях, ефективне використання ресурсів є ще важливішим. Демобілізація комбатантів є одним з найважливіших факторів, що визначають успіх мирної операції. Без демобілізації громадянську війну неможливо припинити, а інші важливі цілі, такі як демократизація, справедливість і розвиток, не мають шансів на досягнення. Але знову і знову фінансисти не роблять демобілізацію пріоритетом. Коли розгортається миротворча операція, вона має фінансуватися для проведення демобілізації та роззброєння комбатантів; це є пріоритетом для досягнення миру.

Ці завдання мають бути включені до кошторису миротворчої операції під відповідальність глави місії. Рада Безпеки має санкціонувати, а Генеральна Асамблея має затвердити фінансування програм роззброєння та демобілізації за рахунок визначеного бюджету.

Однак ці програми не можуть працювати без фінансування реінтеграції та переселення. Невиконання цих програм веде до безробіття серед молоді, сприяє утворенню злочинних угруповань і насильству, і врешті-решт переходить у конфлікт. Для покриття поточних витрат новоствореного уряду та фінансування важливих інституційних програм переселення та реінтеграції необхідно створити фонд мирного будівництва в розмірі щонайменше 250 мільйонів доларів.

Під час розбудови безпеки центральним у забезпеченні миру є створення ефективних державних інституцій, узгоджені з громадянським суспільством, і узгоджені рамки для управління в рамках верховенства права. Розбудова місцевого потенціалу для сприяння правам людини та примирення, а також створення місцевого потенціалу для надання державних послуг за допомогою реформ поліції, судової системи та верховенства права, невеликі інвестиції в забезпечення безпеки цивільного населення можуть значно змінити довгострокові зусилля з миротворення. Це має бути відображено в політиці Організації Об'єднаних Націй, міжнародних фінансових установ та донорів, і має бути пріоритетним у розробці довгострокової політики та фінансуванні.

Для досягнення цієї мети представникам Організації Об'єднаних Націй на місцях, включаючи керівників миротворчих операцій, потрібна потужна підтримка в усіх аспектах стратегій миротворення, зокрема верховенства права. Створення Офісу підтримки миру може задовольнити цю потребу.

Події останніх років і особливо останніх тижнів війни в Україні засвідчують, що ООН не завжди у змозі вирішити військові конфлікти, і на сьогодні її роль у їх врегулюванні ще більше зростає. Дослідження нових викликів і загроз системі міжнародної колективної безпеки довело доцільність перебудови сучасної архітектури міжнародної економічної безпеки. У цьому зв'язку вважаємо запропонувати напрями її модернізації, а саме:

- розвиток різних форм взаємодії з питань безпеки між транснаціональними структурами і урядами;
- переформатування регіональних безпекових інститутів і створення регіональних галузевих ініціатив; посилення безпекових функцій інтеграційних об'єднань; розширення безпекових повноважень міжнародних економічних організацій спеціальної компетенції;
- посилення економічної складової безпекових функцій міжнародних організацій загальної компетенції.

І. Смільська зазначає, що «Життя вимагає серйозного коригування стратегії й тактики миротворчої діяльності ООН. У минулому до миротворчих зусиль удавалися, як правило, вже після вибуху конфлікту, а Рада Безпеки відігравала роль своєрідної “пожежної команди”. Але боротися проти пожежі, коли вона вже вирує, набагато

важче».[9] І саме нинішня війна в Україні є яскравим підтвердженням цього. Анексія Криму та збройна агресія РФ в Україні починаючи з 2014 року і по сьогоднішній час виявилось логічним завершенням геостратегії реваншу, яку довго напружували кремлівські можновладці, засвідчила кризу сучасної системи міжнародної безпеки [10, с. 138].

Висновки. Отже, цілісність сучасного міжнародного безпекового середовища в європейському регіоні визначається єдністю простору життєдіяльності та сталого розвитку людства в глобальному просторі. Багатовимірність концепту системи міжнародної колективної безпеки країн європейського регіону аргументовано визначеннями міжнародної економічної безпеки як системи, в якій центральне місце належить економічній безпеці кожної країни, як стану, що визначає положення національної економіки кожної країни, що забезпечує сталий розвиток та незалежність, як процесу, пов'язаного із проведенням внутрішньої та зовнішньої політики, спрямованої на забезпечення національних інтересів і сталого розвитку.

1. Аннан К. А. Предотвращение войн и бедствий: глобальный вызов растущих масштабов: годовой доклад о работе Организации за 1999 г.. Нью-Йорк: ООН, 1999. 139 с.
2. Бруз В. С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів. К.: Либідь, 1995. 111 с.
3. Закон України “Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки”. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/> (дата звернення: 30. 03.2022р.)
4. Закон України “Про участь України в міжнародних миротворчих операціях”. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/> (дата звернення: 30. 03.2022р.)
5. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/> (дата звернення: 29. 03.2022р.)
6. Лега А. Ю. Основні напрямки діяльності українських миротворчих підрозділів (1992 – 2006 рр.) *Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика*. 2007. Вип. 12. С. 485 – 494.
7. Кудряченко А.І. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин. К.: Фенікс, 2011. 632 с.
8. Миротворча діяльність Збройних Сил України. URL: <https://www.zsu.gov.ua> (дата звернення: 28. 03.2022р.)
9. Смільська І. Створення та еволюція нормативно-правової бази миротворчої діяльності України. URL: <https://chtyvo.org.ua/> (дата звернення: 1. 04.2022р.)
10. Трофимович В. Російська агресія проти України як загроза світовій системі безпеки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Історичні науки»*. 2017. Вип. 26. С. 135-142
11. Establishment of a National Security Strategy URL: <http://www.number10.gov.uk/news/latestnews/2010/05/establishment-of-a-national-security-council-49953>. (дата звернення: 6. 04.2022р.)
12. The Military Gendarmerie of the Polish Armed Force / Офіційний сайт Військової жандармерії Збройних Сил Республіка Польща. URL: <https://www.zw.wp.mil.pl/en/205.html>. (дата звернення: 8. 04.2022р.)

References

1. Annan, K. *War and Disaster Prevention: A Global Challenge of Growing Scale: An Annual Report of the Organization for 1999*. New York, United Nations, 1999.
2. Bruz, V. *The UN and the settlement of international conflicts*. Kyiv, Lubid. 1995.
3. On Ukraine's Participation in International Peacekeeping and Security Operations. Law of Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine, zakon1.rada.gov.ua/. Accessed 30 March 2022.
4. On Ukraine's participation in international peacekeeping operations. Law of Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine, zakon2.rada.gov.ua/ Accessed 30 March 2022.
5. The Constitution of Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine, zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254-vr. Accessed 29 March 2022.
6. Lega, A. „The main activities of Ukrainian peacekeeping units (1992 - 2006).” *Ukraine of the twentieth century: Culture, ideology, politics*, issue 12, 2007, pp. 485-494.
7. Kudriatchenko, A.I. *Ukraine in Europe: the context of international relations*. Kyiv, Feniks, 2011.
8. “Peacekeeping activities of the Armed Forces of Ukraine.” Chtyvo, chtyvo.org.ua. Accessed 28 March 2022.
9. Smil'ska, I. „Creation and evolution of the regulatory framework for peacekeeping in Ukraine.” Chtyvo, chtyvo.org.ua / Accessed 1 April 2022.

10. Trofimovich, V. "Russian aggression against Ukraine as a threat to the world security system." *Scientific Notes of the National University of Ostroh Academy: Historical Sciences Series*, vol. 26, 2017, pp. 135-142.
11. UK Prime Minister's Office. "Establishment of a National Security Strategy." www.number10.gov.uk/news/latest-news/2010/05/establishment-of-a-national-security-council-49953. Accessed 6 April 2022.
12. The Military Gendarmerie of the Polish Armed Force, www.zw.wp.mil.pl/en/205.html. Accessed 8 April 2022.

УДК 339.9

doi: 10.15330/apred.1.18.147-157

Шаповал А.В.¹, Якубовський С. О.²

ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПОНЕНТА ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ПРИКЛАДІ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин,
вул. Дворянська, 2, Одеса,
65082, Україна,
¹тел.: +380680049690,
e-mail: shapoval.anastasiia@stud.onu.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0003-4100-2013

²тел.: +380506619995,
e-mail: syakubovskiy@onu.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0002-1193-0241

Анотація. У статті аналізується загальна ситуація транснаціоналізації за кілька років, висвітлюються зміни під час початку пандемії, спричинені поширенням Covid-19. Визначено, що період з 1990 по 2020 роки характеризується коливальною динамікою інвестиційних потоків на глобальному рівні. Зазначено про вплив глобальних проблем на діяльність корпорацій у 2020 році. Основними зовнішніми факторами впливу на діяльність інвестиційного характеру корпорацій даного періоду є наслідки коронавірусної інфекції. За статистичними даними було представлено значне падіння інвестиційних потоків у 2020 році, однак завдяки діяльності транснаціональних корпорацій в боротьбі проти глобальної пандемії, було прогнозовано покращення ситуації в наступні роки. Провідними гравцями в боротьбі з пандемією серед ТНК було визначено корпорації фармацевтичного сегмента, внаслідок значного рівня залучення та співпраці з урядами, суспільством та бізнесом, як на національному, так і на міжнародному рівнях. Фармацевтичні транснаціональні корпорації відновили свою присутність у рейтингу найінноваційніших компаній у 2021 році за вкладеннями в НДДКР, значно покращивши позиції порівнюючи з минулими роками. За допомогою регресійної моделі, на прикладі фармацевтичної компанії, було продемонстровано залежність доходу корпорації від інвестицій у дослідження та розробки. Водночас у статті було використано статистичний, графічний та порівняльний аналізи.

Заразом у статті аналізуються структурні зміни в компаніях щодо інвестування в дослідження та розробки задля розуміння переорієнтації діяльності. Переорієнтація у міжнародних компаніях дозволила стверджувати про пандемію як стратегічну можливість для розробки нових продуктів фармацевтичних компаній, безпосередньо пов'язаних із боротьбою з коронавірусною інфекцією, створенням співпраці між компаніями різних рівнів та зміною сегментації в продуктивній лінійці. Своєчасне реагування на виклики пандемії та зміна тактики